

HUMANISTISCHE PERSDIENST

BLEYENBURGSTRAAT 1, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHEIJNT PERIODIEK - ABONNEMENTSPRIJS fl. 3.- PER JAAR

Bij publicatie van gegevens, welke de Persdienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld. - Postgiro No 304960 t.n.v. HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon K 3400-10163

20 Maart 1953

2e Jaargang Nr. 5.

Onze Geestelijke Verzorging.

Over dit onuitputtelijk onderwerp wordt het leeuwenaandeel / nog steeds geleverd door de Katholieke pers. Ook bij een zorgvuldige selectie van de knipsels, die ons ter beschikking staan, is het moeilijk de bescheiden grenzen van deze persdienst niet te overschrijden. Herhalingen worden zoveel mogelijk vermeden en de keus in het algemeen tot voor de discussie belangrijke elementen beperkt. Wij hopen, dat onze lezers hiermee wel rekening zullen houden en ons de ietwat compacte inhoud dezer luttele bladen willen vergeven.

Beginnen wij met een kleine scherts:

Pater K. Vosskühler S.J. heeft voor de jaarvergadering van het Gezelschap van den Stillen Omgang uiteengezet, dat het grote gevaar, dat het katholieke leven van Amsterdam bedreigt niet is het communisme, maar het humanisme. "Het gezicht van het communisme staart ons te brutaal aan. Veel groter gevaar is het humanisme, dat geen gezicht heeft. Het tracht door te dringen tot zelfs in onze katholieke organisaties en onze parochies, het wil de dogma's aantasten, die de vaste grondslag zijn van ons geloof".

Geen wonder, dat ook de katholieke vrouwen nu in beweging zijn gekomen. Naar het K.N.P. verneemt, heeft het centrum van de Ned. Kath. Vrouwenbeweging zich aangesloten bij het adres, dat het Katholiek Bureau voor Maatschappelijk en Cultureel overleg aan de leden der Staten-Generaal gericht heeft met betrekking tot de activiteiten van ons Verbond.

Intussen hield de K.V.P., die volgens de Gazet van Limburg "de oudste rechten van de mens en de christelijke overleveringen van ons land te verdedigen heeft tegen de ontkerstende verzorging van de mens van vandaag" op 30 Jan. j.l. haar partijraadsvergadering. De voorzitter, de Heer W.J. Andriessen, besteedde in zijn openingswoord speciale aandacht aan het humanisme. Hij zeide ervan overtuigd te zijn, aldus "De Nieuwe Dag", "dat het hier een principiële kwestie betreft, die als zodanig behandeld zal moeten worden. Reeds heeft het Centrum voor Staatkundige Vorming een commissie benoemd om het vraagstuk te bestuderen, terwijl ook de fractie in de Tweede Kamer er wel meer dan gewone aandacht aan zal schenken. Met het argument van "de ethische welzijnsverzorging" is men van dit vraagstuk toch waarlijk niet af. Het gaat hier niet alleen om de positie van het Humanistisch Verbond, maar in wezen niet minder om de plaats, de positie en de taak van de kerken. De K.V.P. zal hier, zo nodig scherpe strijd hebben te voeren om deze laatste volledig veilig te stellen".

Het A.R.- dagblad "Trouw" spreekt in een beschouwing van 30 Jan. in dezelfde geest: "Men kan het verschil in aard niet zo omschrijven, dat het werk van de kerk religieus of ethisch-religieus is en het werk van het Humanistisch Verbond ethisch

Watersnood of geen watersnood, de pers ging door bijdragen te leveren voor de zo noodzakelijke bezinning. Wij laten aan onze lezers graag over, uit te maken in hoeverre zij daarin een gelukkige hand had.

Pater Antoon van Rixtel S.C.J., aalmoezenier S.G. die zich in "De Maasbode" reeds eerder wakker roerde, citeerde daar op 20 Januari Mr. Dr. J.J. Loeff: "Een volk zonder godsdienst zal op den duur tot zedelijk nihilisme vervallen. Bij een dergelijk volk zal de politieke macht tenslotte nog het enige middel zijn om een minimum aan normen, noodzakelijk voor een ordelijke samenleving, te handhaven. En de pater vervolgt zelf: "Zijn er die ten onrechte zouden willen beweren, dat geestelijke verzorging op grondslag van Godserkenning (fundament van ons volksgeweten!) niet de enige weg is ter effectieve bestrijding van nihilisme, dan zullen zij toch minstens moeten toegeven, dat het de beste en meest veilige weg is op zich, en de enig acceptabele voor ons God-gelovig volk als geheel."

Een beschouwing in "De Leidse Courant" eindigt als volgt: "Tot leiding geven aan het buitenkerkelijk volksdeel heeft het (humanisme) zichzelf ongeschikt gemaakt door zijn officiële stellingname tegen God, het enige punt, waarin het temidden van een zee van vaagheden en onzekerheden, een duidelijk, zij het afwerend en negatief standpunt inneemt.

Dit is zeer betreurenswaardig, omdat een god-gelovig humanisme wel degelijk een kracht ten goede in ons volk zou kunnen betekenen. Het hangt met al zijn goede bedoelingen nu zo maar in de lucht, waar, bij wij alleen nog de hoop kunnen koesteren, dat de minst-bevooroordeelden de gelijkenis van Johannes Jörgensen over de spin en zijn web ter harte zullen nemen en de "draad naar boven" zullen doorspinnen, welke de beginselverklaring heeft doorgeknipt."

"Trouw", in het bovenaangehaald artikel, is, ondanks de qualificatie van het moderne humanisme als valse godsdienst van mening, "dat Nederlandse militairen, die prijs stellen op een "geestelijke verzorging" door het Humanistisch Verbond, die verzorging moeten kunnen krijgen. Dat is in overeenstemming, merkwaardigerwijze wellicht voor sommigen, met de Christelijke vrijheid. En wanneer de overheid mensen in haar dienst roept, mag zij aan zodanige verzorging geen beletselen in de weg leggen. Maar de vraag mag nog wel eens bekeken worden of de overheid dit nu moet bevorderen!"

Zelfs Pater H. Godding O.P., die het ons zeker niet gemakkelijk maakt in zijn vele artikelen, geeft in "De Tijd" van 23 Januari onomwonden toe, dat dwang bij geloofszaken en levensovertuigingen noch evangelisch, noch redelijk is. "Ieder mens heeft dus recht op een eigen, in persoonlijke vrijheid verworven, gewetensovertuiging. Mag hij die ook altijd manifesteren en eventueel ook propageren? In het algemeen genomen: ja..... Maar hier kunnen zich uitzonderingsgevallen voordoen, wanneer namelijk de sociale orde en het welzijn van de medemens door de vrije verkondiging van zo'n theorie bedreigd zouden worden. Dan is het nodig dat de uiterlijke vrijheid van enkelen wordt ingeperkt om de innerlijke, de waarachtig innerlijke vrijheid van allen te behouden." (Let op de formulering lezer! Red. H.P.).

xxxxx

De Twentsche Courant van 20 Februari bracht een interessante beschouwing, waaraan wij het volgende ontleenen: De Heer Ruys de Beerenbrouck heeft er in de Eerste Kamer op gewezen, dat het humanisme door zijn vormingscursussen privileges

heeft gekregen. Neen, zei minister Staf, want Katholieken en Protestanten kunnen hun mensen naar hun centra brengen onder soortgelijke voorwaarden. Maar in deze redenering ligt een cardinale fout, omdat de minister dan toch godsdienstige verzorging en welzijnsverzorging op één lijn stelt. Het onderscheid is er eerst dan weer, wanneer of de faciliteiten voor de welzijnsverzorging van het humanisme worden ingetrokken of wanneer de kerken door de overheid op andere wijze in staat worden gesteld om naast de godsdienstige verzorging ook de welzijnsverzorging ter hand te nemen, het geen nu niet het geval is.

De Heer Ruys de Beerenbrouck liet duidelijk zijn voorkeur uitgaan naar de eerste oplossing. Hij wil de humanistische activiteit terugleggen achter de lijn van door het Humanistisch Thuisfront geëxploiteerde militaire tehuizen. Maar 'n dergelijke oplossing roept weer het vacuum op ten aanzien van de welzijnsverzorging van de niet-kerkelijken. Een vacuum, dat dan gevuld zou moeten worden door een grotere activiteit van de kerken voor de niet-kerkelijken en mogelijk ook door middel van door de overheid zelf in het leven te roepen sociale diensten. De vraag die daarvoor ligt (Inderdaad! H.P.) is echter of men het humanisme al dan niet voor welzijnsverzorging mag inschakelen..... In het protestantse kamp, waar men vanuit de Calvinistische gedachtengang geen onderscheid tussen godsdienstige zorg en ethische zorg kan erkennen, moet men echter al bij voorbaat ontkennen, dat het de humanist mogelijk zou zijn om bij zijn welzijnszorg de eigen levensbeschouwing buiten beschouwing te laten.

En nu is wellicht het voornaamste van de nieuwe bijdragen aan de discussies, dat de anti-revolutionnaire senator Algra bij de defensie-debatten een serie argumenten heeft aangevoerd, die opnieuw aan het denken kunnen zetten. Hij heeft er op gewezen, dat het humanisme er zelf uitdrukkelijk van blijft uitgaan, dat de humanistische verzorging zich dient uit te strekken tot alle vormen van geestelijke verzorging aan militairen."

Het artikel laat dan de Heer Algra een kerstgedicht uit "Mens en Wereld" aanhalen, wijst op de anti-godsdienstige strekking daarvan en besluit:

"Is het wonder dat ook minister Staf in zijn antwoord zei: "het wordt soms moeilijk..... en vooral het citaat, dat de geachte afgevaardigde Algra gaf, is ontstellend. Dan twijfelt men weer sterk.....?"

Ook het bestuur van het Katholiek Thuisfront heeft in zijn maandblad principieel stelling genomen. Wie zich nog afvraagt, wát de Katholieken eigenlijk zo kopschuw maakt, kan hier een hele reeks duidelijk geformuleerde grieven vinden:

"In de uitlatingen en wensen der humanisten treft men steeds gedachten aan, die niet ver genoeg van de Christelijke jeugd kunnen blijven: dwaalideeën omtrent huwelijk, sexualiteit en kinderbeperking; het loslaten van hogere normen; verbod voor bijzonder onderwijs; verbod om tot een Kerk toe te treden onder de 18 jaar; het loslaten van het monogame huwelijk voor het leven; hogere waardering voor de eigen godsdienstloosheid dan voor de godsdienst, enz. In dit alles schuilt voor jonge, onervaren christenen het gevaar van verwarring en men kan zich nauwelijks indenken, dat de minister hiervan enig werkelijk resultaat verwachten kan."

Op een en ander in het bovenstaande is door ons H.B. al commentaar geleverd; wij mogen er ons dus van onthouden.

Intussen had er in "De Tijd" van 12 Februari een zeer welwillend en van begrip getuigend artikel van J.M. Kramer gestaan. De Heer K. wijst er op, dat men bij de discussies in de Kamers tot dan toe geen bezwaren gemaakt had tegen het optreden van het Humanistisch Verbond voor strikte geestverwanten. "Men zou dus", gaat hij voort, "van staatswege willen laten toezien, dat elke bepaalde groep slechts haar eigen geestverwanten aantrekt, wát in de praktijk uit te voeren is

..... men volwassen buitenkerkelijken toch zelf de keus

dagen heeft willen doen voorkomen, zal men zich niet ongerust behoeven te maken op dit punt. Men heeft echter m.i. niet voldoende rekening gehouden met die grote groep van hen, die beweren wel aan God te geloven en eerbied te hebben voor de Persoon van Christus, maar die door de gedragingen van de Kerken en hun leden zeggen van alle "officiële Christendom" vervreemd te zijn. Deze mensen zijn voor het praktisch Christendom misschien wel onbereikbaar dan degenen, die er helemaal buiten staan, en het kan voor velen van hen in elk geval geen kwaad wanneer zij eens, bijvoorbeeld op een bijeenkomst van buitenkerkelijken, zouden te horen krijgen, dat breken met het "geloof" volstrekt nog niet wil zeggen: breken met alle morele wetten en verplichtingen, die immers in de menselijke natuur zelf liggen opgesloten."

Prompt trad daarop de volgende dag pater Van Bilsen in het krijt om dit onvolmaakt geluid te corrigeren. "Inderdaad", schrijft hij, "de menselijke natuur zelf is het meer nabije fundament voor de zedelijke normen; een bezinning op de menselijke natuur doet ons de zedewet kennen. Zij leert ons echter ook, dat er een God is, die de mensgeschieden heeft en daardoor de laatste en absolute grondslag van de moraal is. Ontkent men dit, of wil men er geen rekening mee houden, dan vernietigt men daardoor ook de hechtheid, de onveranderlijkheid en de werkelijke verplichting van de in de menselijke natuur gevonden zedelijke normen. Dit is het geval met de humanisten."

Ook pater Godding staat weer op de bres, in de Gazet van Limburg (20 Februari). Het gaat tegen de drie-zuilen-theorie.

"Ook onze regering heeft niet het recht, de buitenkerkelijken in te delen bij een bepaalde levensbeschouwing. Net zo min als de overheid iemand tot Katholiek kan verklaren, zo kan zij ook niet iemand tot humanist verklaren. Evenals iemand katholiek wordt door vrije overtuiging, zo kan een mens zich ook enkel vrijwillig bekeren tot het humanisme van het Humanistisch Verbond. Daarom kan de regering niet bepalen, dat nu voortaan alle buitenkerkelijken ressorteren onder de maatschappelijke, culturele, geestelijke, ethische of welke andere verzorging dan ook, van het Humanistisch Verbond."

Wij vinden het daarom onbegrijpelijk, dat sommige Limburgse gemeenten gunstig hebben beschikt op subsidie-aanvragen van het H.V. Hebben zij zich laten misleiden door de wat al te bedriegelijke schijn, dat de "drie zuilen" een pasklare oplossing boden voor het opdelen van ons volk in drie levensbeschouwingen?"

Wij weten het niet. Maar wij voor ons vinden het onbegrijpelijk, dat pater Godding de regenten uit Vondels tijd vergeten schijnt te zijn, die in eenzelfde goede burgerzin de Rooms en in bescherming namen tegen de banbliksems der predikanten!

xxxxxxx

Tenslotte iets over de onlangs gepubliceerde "Verklaring" van ons Hoofdbestuur, betreffende de wijze van bestrijding in de Katholieke pers. "Vrij Nederland" bracht daar 21 Februari een artikel over, met o.a. deze adhaesiebetuiging:
"Niet alleen de humanisten, ook vele christenen - en het kunnen er o.i. niet genoeg zijn - zullen deze Verklaring kunnen en willen onderschrijven."

/Tamelijk

=====